

CSOKONAI KÉT ISMERETLEN VERSE.

Lengyel Imre debreczeni tanácsos hagyatékából került a debreczeni főiskola nagy könyvtárába egy kéziratos gyűjtemény, a melyet *Somosi Mihály* kezdett összemásolgatni 1808-tól fogva. Benne van az a *Lakadalmi játék*, a melyet Balassa József az Irod. Közl. V. (1895.) kötetének 314—320. lapjain közöl, mint Csokonai színjátékát. Ebben a gyűjteményben az van a színdarab alá írva: *Ao. 1796. Praeceptore Publico Poëseos Stephano Nagy*. Tehát kétséges a szerzősége. Csokonai munkái közül a *Mélyik a legjobb Csók*-ot, *Az Istenek osztozásá-t*, a *Tolvaj Isten-t*, *A Szeretet-et*, az *Állatok Dialogussá-t* és azt a két verset közli, melynek *A' Barátság* és *Egy Sirhalom felett* a címe. A Csokonai munkái alá vagy *V. Csokonai Mihály*, vagy csak *V. Cs. M.* van írva. Ez a két fiatalkorinak tetsző verse még eddig tudtommal sehol sem jelent meg. *A' Barátság*-ot valószínűleg valamelyik lányismerőse emlékkönyvébe írta; az *Egy Sirhalom felett*-ben pedig talán fiatal lányhalottat búcsuztat, mint egy másik ismert költeményében. (*Sárközy kisasszony halálára.*) Úgy gondolom, nem érdektelen irodalomtörténeti szempontból nyilvánosságra bocsátásuk.

OLÁH GÁBOR.

A' Barátság.

Mit? Leányka! illy korodba
 Arra kérsz-é engemet?
 Hogy tenéked mint Barátod
 Fel szenteljem szívemet?
 Nem tudod te, a' barátság
 Melly nehéz oly szivek közt,
 Mellyek választást nem tudnak
 A Barát és Kedves közt.
 Kérj szerelmet Szép Leányka
 Míg virágozik életünk,
 Ötven esztendőös korunkba
 Jó Barátok lehetünk.

V. Cs. M.

*Egy Sirhalom felett.*¹

Úgy tűntek el a' rózsza szín
 Napok élted vig tavaszinn
 Melly rád kedvet öntözött,
 Mint az illatozó gyep kék
 Violájival a' Lepkék
 A' Himes rétek között.
 Úgy tűnik el a' sir setét
 Éjje, ha szent végezetét
 Mennydörgi le Istenünk.

¹ Inkább a mester (Kováts József), mint a tanítvány (Csokonai) rímeit véli az ember hallani e sirversben. Szerk.

Nyugodj hát! Én hagyd szórjam vad
Rózsákkal bé boldog hamvad
Szerelmes Egygyetlenünk!

V. Cs. M.

PETŐFI »A TISZA« KÖLTEMÉNYÉRŐL.

Arra nézve, hogy Petőfi *A Tisza* című költeményét a *Honleányok Könyvé*-ben megjelent kömötszethez írta, vagy pedig a képet készítették a költeményhez, a következő adatokat találtam:

Havas Adolf, Petőfi-kiadásának jegyzeteiben, a következőket mondja: »A költemény egy fametszet (*A Tisza*) (helyesen: kőrajz) magyarázatául szolgál.« Neki tehát az a nézete, hogy a költemény készült a képhez. E mellett szól a *Szépirodalmi Szemle* 1847. május 16-iki füzetében megjelent bírálata: »Költészetet birunk Petőfi, Lisznyai és a szerkesztő tollából. Amaz tájfestés a Tisza mellől, magyarázatul egy könyomathoz.« Itt, a mint látjuk, nincs szó szerint közölve a *Honleányok Könyvé*-ben (I. füz. 41. l.) olvasható képmagyarázat, mely ezzel szemben így hangzik: »E kép Szatmár megye azon szélső éjszaknyugati tájkát ábrázolja, hol Nagy-Ár helységnél, a kanyargó kis Túr vize a Tiszába ömlik. Egyik legkecsesebb képe a legmagyarabb folyónak. Ugyanazon helyen, hol csendesen medrében folydogálva a partlakósnak sokféle hasznot nyújt; majd szilajon szaggatva szét gátait, ront, bont, s néhány óra alatt a vidéket vízárba meríti. E hely kiességét írja le Petőfinek költői ecsete. Lásd a »A Tisza« című költeményt.« Ez a magyarázat sehol sem mond olyasfélét, mintha Petőfi költeményét a képhez írta volna, sőt abban a kifejezésben: »Majd szilajon szaggatva szét gátait, ront, bont s néhány óra alatt a vidéket vízárba meríti«, teljesen alkalmazkodik a költemény szövegéhez.

Petőfi sem említi sehol, mintha költeményét a képhez írta volna, holott a *Vándoréletről* maga jegyzi meg, költeményeinek 1846-diki kiadásában, hogy a Barabás rajzához írta.

Számos más tényből is következtethetjük azt, hogy a képet éppen Petőfi költeményének illusztrálására készítették. A *Honleányok Könyve* első füzete, a mint azt címlapján is láthatjuk, tavaszóra (április) volt ígérve. Hogy az első füzet kétségkívül nem is április utolsó, hanem május első napjaiban jelent meg, bizonyítják a többi lapokban róla megjelent ismeretéseik. A *Szépirodalmi Szemle*, a mint már fent említettem, május 16-dikán közli bírálatait, de már a május 9-diki számában említi a folyóirat megjelenését: »E héten jelent meg a *Honleányok Könyve* című munka első füzete.« Az *Életképek* május 15-diki, a *Budapesti Híradó* május 9-diki számában olvashatunk róla, végre a *Pesti Hírlap* május 6-diki számában jelzi megjelenését; de egyik sem említi, hogy a költemény a képhez készült s az *Életképek* egyenesen »a hozzácsatolt műmellékletek«-et dicséri. Köztudomás szerint Petőfi költeményét még februáriusban írta. Ha megnézzük a füzetet, láthatjuk, hogy a költemény mindjárt a legelején (12. lap) van közölve; tehát korán kerülhetett szedés alá, mert kész volt; míg a kép a füzet